

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ I (6. Hafta)

I. BALKAN SAVAŞI

II. BALKAN SAVAŞI

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ DÜNYANIN DURUMU

Balkan Savaşlarının nedenlerini ele almadan önce Şark Sorununu hatırlamakta yarar bulunmaktadır. Balkanların Osmanlı Devleti'nin elinden alınması Şark sorununun aşamalarından yalnızca birisidir. İngiltere devlet adamlarından Gladstone'nun Türklerin Avrupa'dan çıkarılmaları gerektiği şeklindeki düşüncesi Avrupa devletlerince bir ilke haline getirilmiş, bunun sonucu olarak da Osmanlı Devleti çeşitli sorunlarla karşı karşıya bırakılmıştır. Balkan Devletleri de, dağılmakta olan Osmanlı Devleti'nin durumundan faydalanarak çalışmalarına başlamışlardı. Halen Osmanlı yönetiminde bulunan Balkan topraklarında yaşayan Rum, Sırp, Bulgar gibi toplumları koruyuculukları altına almak istiyorlardı. Ancak Balkan devletlerinin asıl amaçları, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da kalmış olan son topraklarını yani Balkanları ele geçirmektir.

- * Batılılar ve Balkan Devletleri Türklerin Avrupa'dan çıkarılması konusunda hemfikir olmalarına rağmen, Osmanlı Devleti'nden ele geçirecekleri toprakların paylaşımı hususunda aynı fikre sahip değillerdi. Balkan devletleri aralarındaki ayrılıklara ve çıkar hesaplarına rağmen Osmanlı Devleti'nin iç politikada yaşadığı bunalım ve Trablusgarp Savaşı ile girdiği zor durumdan istifade etmesini bildiler. Rusya'nın öncülüğünde Balkanlarda birlik kurma çalışmalarına başladılar. Aslında Balkan Devletleri arasında Osmanlı Devleti'ne karşı birleşme fikri XIX. yüzyılın ikinci yarısında başlamış, bu maksatla çeşitli girişimler de yapılmıştı. Ancak bu milletlerin birbirlerine olan güvensizlikleri özellikle Yunan-Bulgar zıtlaşması nedeniyle her hangi bir olumlu sonuç alınamamıştı.

- * 1904-1905'de Japonlarla yaptığı mücadeleden başarısız çıkan Rusya siyasetinin ağırlığını yine Balkanlara, dolayısıyla da Osmanlı Devleti'ne yöneltmişti. Kendisi de Slav soyundan olan Rusya, ırk duygularına dayanarak Balkanlar'daki Slavları kendi yanına çekip Balkanları kendi nüfuzu altına almak istiyordu. Bu yüzden de bir Balkan birliği kurulması yönünde propagandalar yapıyor, Osmanlı Devleti'ni yendikleri takdirde topraklarının genişleyeceğini söylüyordu.
- * Balkan Devletleri arasında ilk yakınlaşma Yunanistan'ın girişimiyle 1910 yılında gerçekleşti. Askeri hazırlıklarını genişleten Yunanistan ilk öneriyi çok gizli olarak Bulgaristan'a yapmış, fakat Yunanlılara güven duymayan Bulgarlar bu öneriye cevap vermemişlerdi. Ancak buna rağmen, dağılmakta olan Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki topraklarını ele geçirmek üzere harekete geçen ittifakın temelini "Bulgaristan-Sırbistan Antlaşması" oluşturdu.

* 13 Mart 1912 tarihli “Dostluk ve İttifak Antlaşması” ile Bulgaristan ve Sırbistan, birbirlerinin toprak bütünlüğünü tanıyarak Osmanlı Devleti’ne karşı birleşmiş duruma gelmişlerdi. Antlaşmanın uygulanması aşamasında Rusya önemli bir devlet konumuna getirildi. Böylece 1 Temmuz 1912’de de Bulgaristan ile Sırbistan’ın askeri yetkilileri arasında bir antlaşma imzalanması gerçekleşti. Bulgaristan, Sırbistan ile anlaştıktan sonra daha önce önerisini geri çevirdiği Yunanistan ile anlaşmak üzere harekete geçti. Yunanistan ise Kuzey Ege’deki emellerini gerçekleştirebilmek için, 1911 yılından beri Bulgaristan ile bir ittifak gerçekleştirmek istemekteydi. Böyle bir ittifak ile Balkanlardaki amaçlarını daha kolay gerçekleştirebileceği düşüncesindeydi. Bu ittifak bir antlaşma ile resmileştirildi.

* 29 Mayıs 1912'de Sofya'da yapılan bu antlaşmaya göre: 1- İki devletten biri Osmanlı Devletinin hücumuna uğrarsa, diğeri hücumu uğrayan devlete yardımcı olacaktı. 2- İki devlet, Osmanlı sınırları içerisindeki Yunan ve Bulgar vatandaşlarına verilmiş olan ayrıcalıkları gerçekleştirmek üzere, birbirlerine yardım etmeyi üstleneceklerdi. 3- Yunanistan ile Osmanlı Devleti arasında Girit meselesinden dolayı savaş çıkacak olursa, Bulgaristan bir yardımda bulunmayacak, ancak Yunanistan lehine tarafsızlık politikası izleyecekti. Bu ittifakların dışında 22 Eylül 1912'de Yunanistan ile Bulgaristan arasında bir askerî sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşmeye göre, Yunanistan ve Bulgaristan birbirlerine yardım etmeyi taahhüt etmekte, en az 420.000 kişilik bir kuvvet oluşturmayı planlamaktadırlar. Girit konusunda da Yunan isteklerine uygun bir şekilde Osmanlı Devleti'ne karşı anlaşma sağlandığı da anlaşılmaktadır.

- * 1912 Ağustos ayında da Bulgaristan, iyi ilişkiler yürütmekte olduğu Karadağ ile anlaşmaya varmıştı. Karadağ ile aralarında problemler olan Sırbistan da, bu problemleri bir yana bırakarak 6 Ekim 1912 tarihinde bu devlet ile bir antlaşma imzaladı. Bu şekilde birbirleriyle çatışma içinde olsalar da Osmanlı Devleti'ne karşı birlik oluşturan Balkan Devletleri artık savaşa hazır bir konuma gelmişlerdi.
- * Balkanlarda bu gelişmeler olurken Osmanlı Devleti'nin tutumu ise hataları tekrarlamaktan ibaretti. Osmanlı Devleti'nin çok cepheli bir savaş için siyasî, askerî ve iktisadî bakımdan hazırlığı bulunmamaktaydı. İç ve dış siyasette çok hatalı bir tutum izlenmiş, giderilmesi mümkün olmayan ihmaller ortaya çıkmıştı.

* Balkan ülkelerine yönelik bir istihbarat faaliyeti de bulunmamaktaydı. Osmanlı Devleti son ana kadar Balkan Devletleri arasındaki ittifak çalışmalarından habersizdi. Devletin malî, iktisadî politikası tümüyle dış baskılar altında yok olmuş, o günkü durumuyla büyük bir savaşı destekleme imkânlarından yoksun kalmıştı. Hükûmet, Balkanlardaki ittifak haberlerini gereğince değerlendiremiyor, buna ek olarak iyi eğitilmiş, deneyimli askerlerini de terhis ediyordu. Hükûmetin bu tutumu yüzünden, zaten Türkleri Balkanlardan atmak isteyen Balkan Devletleri ve onların destekçileri için de uygun fırsat ortaya çıkmış bulunuyordu. Hiç şüphesiz onlar kendi güçlerinin yanı sıra büyük devletlerden alacakları desteğe de güveniyorlardı.

Birinci Balkan Savaşı

Balkan devletleri, 1912 yazından itibaren Makedonya ve Trakya'da ıslahat yapılması ve buraların kendi koruyuculukları altına verilmesi gibi, bazı isteklerle harekete geçmişler ve gerçekleştirdikleri girişimler sonucu savaş ihtimalinin artmasına sebep olmuşlardı. Nitekim 1912 Ağustos'unda artık Bulgarlar savaş istemeye ve Karadağ ise Osmanlı sınırlarına saldırmaya başlamıştı. Eylül ayında Balkanlar iyice karıştı. Bunun üzerine Büyük Devletler harekete geçtiler. 7 Ekim 1912'de Avusturya ve Rusya görünüşte savaş çıkmasını engellemek amacıyla Rumeli'de yeni düzenlemeler yapılmasını istediklerini ve eğer savaş çıkacak olursa, sonuçta sınırların değişmeyeceğini ilan etmişlerdir.

- * Osmanlı Devleti'nin Balkan milletlerini yeneceğinden endişeli olan İngiltere ve Fransa da bu düşüncüyü desteklemişlerdir. Ancak, her devletin kendine göre hesabı olduğu gibi, Balkan devletlerinin her biri de bunlardan birine dayanıyordu. Bu da bunalımı bir Avrupa soruna haline getirmişti.
- * Büyük devletlerin bu tutumundan cesaret alan Balkan devletleri 30 Eylül 1912'de seferberlik ilan ettiler. 1 Ekim'de de Osmanlı Devleti seferberlik ilan ederek bazı önlemler almaya başladı. Tam bu sırada 8 Ekim 1912'de küçük bir Balkan devleti olan Karadağ Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Bu savaş ilanına diğer devletler de kısa bir süre sonra katılmışlar ve 17 Ekim 1912'de Bulgaristan ile Sırbistan ve 19 Ekim 1912'de de Yunanistan Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmişti.

- * Gerçekte Osmanlı hükûmeti, böyle bir savaşa girmeye taraftar olmamıştı. Ancak Balkan devletlerinin uzlaşmaz tutumu, büyük devletlerin tahrikleri ve iç baskılar neticesinde savaşa girmeye mecbur kalmış, savaşa yeterli şekilde hazırlanamadan girilmişti. Durum Osmanlı Devleti açısından son derece kötüydü. Bölgedeki usta askerler terhis edilmiş ve gönderilen askerler ise henüz savaşta başarı gösterecek seviyeye ulaşmamıştı. Yönetici subayların politikaya karışmış olmaları, aralarında fikir ayrılıklarına ve şahsi düşmanlıklara sebep olmuştu. Askerin eğitim, öğretim ve disiplin açısından durumu son derece bozuktur. 1912 Ekim'inde başlayan ve yaklaşık 8 ay süren savaşların ilk aşamasında gerek batı yönünde Ali Rıza Paşa komutasındaki kuvvetler, gerekse Ali Yaver Paşa idaresindeki Doğu Ordusu Bulgarlar ve Sırp karşısında kısa sürede yenilgiye uğramıştır.

* Bulgarlar karşısında Çatalca'ya kadar çekilmek zorunda kalan kuvvetler, Sırbistan'a da Kumanova'da yenilmişlerdir. Selanik 8 Kasım günü kendiliğinden Yunan ordusuna teslim olmuş; Türk kuvvetleri sadece Edirne'de Bulgarlara, Yanya'da Yunanlılara, İşkodra'da da Karadağlılara karşı bu şehirleri savunmayı sürdürebilmişlerdir.

* Ege Denizi'nde de durum kötüydü. Yunan donanması 18 Ekim 1912 günü, Pire limanından demir alıp Çanakkale Boğazı'na doğru gönderilmişti. Boğazın ağzını tutan Limni adasında Türk askeri yok denecek kadar azdı. Yunanistan, 21 Ekim 1912 günü Limni'yi savaşız teslim aldı. Arkasından diğer adaları ele geçirdi. Böylece yüzyıllardır Osmanlı egemenliği altındaki bu adalar bir ay içinde Yunan işgali altına girmişti.

* Osmanlı Devleti'nin denizde aldığı bu yenilgilerde ve Osmanlı donanmasının güçsüz kalmasında yabancı devletlerin, bu arada İngilizlerin de rolü olmuştu. Batılı ülkeler ve özellikle İngiltere, Yunan donanmasından daha güçlü bir Osmanlı donanması kurulmasını çeşitli yollarla engellemişlerdi. 1910 yılında gemi satın almak için İngiliz hükûmetine başvuran Osmanlı hükûmetinin talebi kabul edilmemişti. Hâlbuki İngiltere Balkan savaşının patladığı günlerde, Yunanistan'a dört yeni muhrip birden göndermiş, Osmanlı hükûmeti bir oldu-bitti karşısında bırakılmış ve Türk-Yunan güç dengesi bozulmuştu. Osmanlı Deniz kuvvetlerinin çok uzun bir süre eğitimsiz bir vaziyette bulunması ve limanlara bağlı tutulması da denizdeki güçsüzlüğün bir başka sebebiydi.

* Bulgarların Çatalca'ya dayanmaları, Sırp­ların Manastır'a girmeleri, Yunanistan'ın başarıları ve Arnavutluğun bağımsızlığını ilan etmesi üzerine İstanbul'da bir hükûmet değişikliği olmuştu. İş başına geçen Kamil Paşa hükûmeti Balkan Devletleri'nden ateşkes istemişti. Bunun üzerine, 28 Kasım 1912'de Osmanlı Devleti ile Balkan devletleri arasında Çatalca'da görüşmeler başlamış ve 3 Aralık 1912'de de ateşkes antlaşması imzalanmıştı. Yunanistan ve Karadağ'ın katılmadığı bu antlaşmaya göre barış antlaşması Londra'da toplanacak bir konferansta yapılacaktı. Bu sırada durumdan istifade eden Arnavutluk 28 Kasım 1912'de bağımsızlığını ilan etti. Balkan bunalımına çözüm bulmak amacıyla 17 Aralık'ta Londra'da uluslararası bir konferans toplandı.

- * Konferansın karşısında çözümlenmeyi bekleyen iki problem vardı. Birincisi, Osmanlı 12
- * Devleti ve Balkan devletleri arasındaki sınırın tespiti, ikincisi ise Osmanlı devletinden ele geçirilen toprakların Balkan devletleri arasında paylaşılması sorunları idi. Balkan Devletleri bu konferansta bütün Rumeli'yi istediler. Bulgarlar da özellikle Edirne'nin kendilerine verilmesini istediler. Bu sırada Avrupa Devletleri Osmanlı Devleti'ne bir nota vererek Edirne ve Adalar'dan vazgeçilmesini istediler. Böylece Balkan Savaşı'nın hemen başında bölgede sınırların değişmeyeceğini garanti eden devletler, bu garantiyi bir tarafa bırakmışlardır.

Bu sırada meydana gelen gelişmeler ve yenilgiler İstanbul'da Kamil Paşa hükûmetini iyice yıpratmıştı. Kamil Paşa Kabinesi büyük devletlerin teklifini kabul edeceği sırada İttihat ve Terakki bir baskınla Kamil Paşa Kabinesi'ni işbaşından uzaklaştırmış, Sadrazamlığa da Mahmut Şevket Paşa getirilmişti. Bunun üzerine 3 Şubat 1913'te savaş yeniden başladı. Ancak bu sefer Yanya ve Edirne de elden çıktı. Bu durum karşısında Osmanlı Devleti'nin barış görüşmelerine yeniden başlanması isteği üzerine, Balkan devletleri ile Osmanlı Devleti arasında, 30 Mayıs 1913'de, "Londra Barış Antlaşması" imzalandı.

* Bu antlaşmaya göre;

1- Osmanlı Devleti'nin batı sınırı Midye-Enez hattı olacaktır.

2- Osmanlı Devleti, Arnavutluk ile Ege adalarının geleceğinin belirlenmesini Büyük devletlere bırakacaktı.

3- Yunanistan; Selanik, Güney Makedonya ve Girit'i alacaktı.

4- Bulgaristan; Kavala, Dedeoğaç ile birlikte, bütün Trakya'yı sınırları içerisine katacaktı.

5- Sırbistan, Orta ve Kuzey Makedonya'ya sahip olacaktır.

Birinci Balkan Savaşı'nın Sonuçları:

- Balkanlardaki ve Ege Denizindeki Osmanlı hakimiyeti son bulmuştur.
  - İmzalanan Londra Antlaşması ile Bulgaristan Ege Denzinde kıyı sahibi olmuştur.
  - Osmanlı Devleti'nin Balkan devletleriyle imzaladığı Londra Antlaşması'ndan dolayı sadece Bulgaristan ile sınır komşuluğu kalmıştır.
- * Netice olarak Balkan Savaşları'nın bu ilk devresinde Osmanlı Devleti Midye-Enez sınırının batısında kalan bütün topraklarını Balkan devletlerine terk etmiş ve bu yerler Balkan devletleri arasında bölüşülmüştü. Ege adalarının geleceği ise Büyük devletlere bırakılarak bu deniz üzerindeki egemenlik kaybedilmişti.

İkinci Balkan Savaşı

- * İkinci Balkan Savaşı, esasında Osmanlı Devleti'nin katılmadığı bir savaştır. Bu savaş, Birinci Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nden aldıkları toprakları paylaşamayan Balkan devletlerinin kendi aralarında yaptıkları bir savaştır. Osmanlı Devleti karşısında umulandan daha çabuk ve büyük bir 13
- * başarı kazanan Balkan Devletleri onun mirası üzerinde anlaşılamamışlardır. Yunanistan ve Sırbistan, Bulgaristan'ın hakkından fazlasını aldığını düşünmüşlerdir. Bu durumu düzeltmek için aralarında antlaşma yapan Yunan ve Sırp'ların harekete geçmesinden evvel Bulgarlar ani bir baskınla ortak harekete fırsat vermemeye çalışmışlarsa da başarılı olamamışlardır. Zira savaşta zaten oldukça yıpranan Bulgar orduları Sırp ve Yunan orduları karşısında tutunamamışlardır. Osmanlı Devleti bu savaştan yararlanarak Edirne'yi tekrar topraklarına katmıştır.

* Bu savaşın sonunda Balkan savaşlarını sona erdiren antlaşmalar yapılmıştır. Bulgaristan ile diğer Balkan devletleri arasında yapılan Bükreř Antlaşması'nın ardından Osmanlı Devleti ile Balkan devletleri arasında da ayrı ayrı antlaşmalar yapıldı. Bunlardan ilki, Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında 29 Eylül 1913 tarihinde imzalanan İstanbul Barış Antlaşması idi. Bu antlaşmaya göre, Osmanlı Devleti ile Bulgaristan sınırını Meriç nehri olarak belirlenmiştir. Bulgaristan'da kalan Türklerin hukukî durumları da bu antlaşma ile düzenlenmiş ve 4 yıl içinde Türkiye'ye göç hakları tanınmıştır. Osmanlı-Yunan barışı ise 14 Kasım 1913'de imzalanan Atina Antlaşması ile gerçekleştirildi. Bununla Osmanlı Devleti, Yunanistan'ın Balkanlar'da ele geçirdiği topraklar ile Girit'in bu devlete ait olduğunu resmen kabul etti.

- * Ayrıca Yunanistan'da kalan Türklerin sahip olacakları haklar ve durumları da belirlendi. Ancak, 30 Mayıs 1913 tarihli Londra Antlaşması'nın beşinci maddesi gereğince, Ege adalarının geleceği büyük devletlerin kararına bırakıldığı için bu antlaşmanın şartları içinde yer almamıştır. Sırbistan ile barış antlaşması da 13 Mart 1914'te İstanbul'da imzalanmış, bu antlaşma ile Sırbistan'da kalan Türklerin haklarının korunması sağlanmaya çalışılmıştır.

İkinci Balkan Savaşı'nın Sonuçları

- Balkan Savaşlarından sonra Balkanlarda yaşayan binlerce Türk Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır.
- Savaştan yenik çıkan ve pek çok toprak kaybeden Osmanlı Devleti Almanya'dan yeni silahlar almıştır.
- Osmanlı Devleti askerlerinin eğitimi için Almanya'dan subaylar getirmiş ve bu da Almanya-Osmanlı Devleti arasındaki bağı kuvvetlendirmiştir.
- Batı Trakya Türkleri sorununun çıkmasına neden olmuştur.

❖ Sonuç olarak Osmanlı Devleti, tarihinin en büyük yenilgilerinden birine uğramıştır. Altı asırdır vatan edinilen Rumeli hemen tamamen terk edilmiş, Ege adaları kaybedilmiştir. Arnavutluk ayrı bir devlet olarak ortaya çıkmıştır. Devletin artık süratle yıkıma doğru gittiğinin açıklıkla görüldüğü bu savaş sonucu, devletin Türk'ten gayri unsurlarında da artık kendi yollarını çizmeleri gerektiği düşüncesi kuvvetlenmiştir. Bu savaş devletler arasındaki bloklaşmaları daha da hızlandırdığı gibi silahlanmayı da arttırarak Birinci Dünya Savaşı'na sebep olacak olan gelişmelerin en önemli göstergesi olmuştur.

I. Dünya Savaşı Öncesi Büyük Devletlerin Durumu

Birinci Dünya Savaşı'nın sebepleri Fransız inkılâbı ve Sanayi inkılâbının meydana getirdiği olaylarla yakından ilgilidir. Fransız inkılâbının ortaya çıkardığı yeni fikirler, anlayışlar, siyasal ve sosyal kurumlar devletlere olduğu kadar, milletlerin de davranışına yeni yönler vermiştir. Devletlerin kendi sınırları içinde olduğu kadar, devletler arasındaki münasebetler de yeni bir çerçeve içinde akmaya başlamıştır. İtalyan birliğinin kurulması ve Alman İmparatorluğu'nun ortaya çıkışı Avrupa'daki dengelerin değişmesine neden olmuştur. İngiltere Almanya'nın özellikle ekonomik alandaki hareketliliğinden büyük ölçüde kuşku duymuş ve Almanya'nın büyümesini ve Ortadoğu'da nüfuz kazanmasını engellemek için çaba göstermiştir.

* Rusya ve Fransa da aynı şekilde Almanya'nın faaliyetlerinden huzursuz oldukları için İngiltere'nin yanında yer almışlardır. Sömürge alanları hakkında bir antlaşmaya varan İngiltere ve Fransa, bu antlaşmayı tamamlayıcı bir unsur olarak Rusya'yı da bu antlaşmaya dahil etmişler, bu üç devlet yani İtilâf Devletleri'nin liderliğini yapan bu devletler birbirlerinden habersiz herhangi bir işlemi gerçekleştirmemek üzere antlaşmaya da varmışlardır. Bu devletler çıkarlarının gerektirdiği bazı sorunları çözüme kavuşturdukları halde, mesela Osmanlı Devleti'nin paylaşılması ile ilgili sorunları daha ileride çözmeyi düşünmüşlerdi. Ancak İngiltere, Rusya'yı Osmanlı Devleti karşısında serbest bırakmayı kabul etmişti.

- * Rusya, Avusturya'nın Güneydoğu Avrupa'da yayılmasını engellemek ve bu bölgede etkili bir güç haline gelmek istiyordu. Bunun için de Slavları kullanarak, Avusturya'nın gücünü parçalamak ve böylece bölgedeki etkisini arttırmak dileğindeydi. Ayrıca kâğıt üzerinde de olsa Rusya müttefiklerine İstanbul ve Boğazların kendisine verilmesi konusundaki düşüncesini de kabul ettirmişti. Böylece Rusya meydana gelecek savaştan büyük ölçüde kazançlı çıkacağını düşünmekteydi. Grupların askeri durumlarına gelince, İtilaf üyelerinin gerek nüfus, gerekse potansiyel askeri gücü açısından Müttefiklere kesin bir üstünlüğü olduğu görülmektedir.
- * Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın toplam 119 milyon nüfuslarına ve seferber edebildikleri 22 milyon askeri potansiyellerine karşılık, sömürgeleri haricinde 260 milyonluk nüfus ve 30 milyon kişilik askeri potansiyele sahip olan İtilaf devletlerinde Rusya'nın kalabalık mevcudu kalite yönünden diğerlerinden oldukça aşağıdadır.

- * İngiltere’de ise zorunlu askerlik uygulaması yoktur. 170.000 kişilik daimi ordusunun 100.000’ini Avrupa’ya sevk etmiş, bunu daha sonra sömürgelerden teşkil ettiği birlikler ile takviye etmiştir. Ancak savaşı asıl etkileyecek husus İngiliz donanmasının Alman donanmasından çok daha güçlü olmasıdır. Fransa ise, 1.800.000 kişilik ordusuyla mükemmel bir hafif topçu kuvveti ve eğitimli subay kadrosuna sahiptir. Donanması dünyada dördüncü sıradadır. Kısaca, savaş başında İtilaf grubunun 260 tümen askerine mukabil İttifak devletlerinin 156 tümen askeri mevcuttur.
- * Almanya, Avusturya ve İtalya’dan oluşan üçlü İttifak Devletlerine karşı İngiltere, Fransa ve Rusya’dan oluşan üçlü İtilaf devletleri grubu kurulmuş oluyordu. Savaşa bu bloklaşma içinde girildi. Savaşa giden bu süreçteki önemli noktalar, her devlet için farklı açılardan etkileri olan bir yeni süreci beraberinde getirmiştir. Bundan sonra adına Cihan Harbi ya da Birinci Dünya Savaşı denilecek ve tarihin gördüğü en kanlı savaşlardan birini yaşayacak dünya için artık geri dönülmez yola girilmiştir.